

Αχιλλέας Λέμπερος*

Σελίδες από τον μυστικό αγώνα της ΕΟΚΑ. Μεταφορά όπλων από την Σίφνο στην Πάφο

ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λέγομαι Αχιλλέας Λέμπερος. Κατάγομαι από την νήσο Ικαρία και είμαι
ετών ενενήντα τριών.

Με τον κύριο Παύλο, φαρμακοποιός αυτός, είμαστε γείτονες και φί-
λοι. Και αυτό επειδή η καταγωγή του είναι από την Κύπρο και εγώ ήξερα
την Κύπρο και την ξέρω πολύ καλά, διότι κατά τον Β΄ Παγκόσμιο
Πόλεμο υπηρέτησα εκεί υπό αγγλοελληνικές διαταγές στην υπηρεσία ΕΣ-
ΤΙΟ. Λόγω του ότι ήξεραν μερικοί Έλληνες ότι ήμουν γνώστης της
Κύπρου και επειδή ήμουν ναυτικός – το ήξεραν και αυτό – γι' αυτό, απ'
ό,τι φάνηκε, με διάλεξαν για τη σχετική αποστολή.

Δεν γνώριζα τους ανθρώπους που ήταν ανακατεμένοι στον αγώνα, αλλά
ο άνθρωπος που ήρθε στο σπίτι μου εκείνον τον καιρό μου είπε ότι ήμουν
ο κατάλληλος άνθρωπος για μια πατριωτική αποστολή. Οι άνθρωποι που
γνώριζα και που ήταν ανακατεμένοι στην υπόθεση ήταν οι Γεώργιος

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Αχιλλέας Λέμπερος, γεννήθηκε το 1908. Ήταν ναυτικός το επάγγελμα και πέθα-
νε, πλήρης ημερών, τον Φεβρουάριο του 2003. Το δημοσιευόμενο κείμενο, αποτελεί πιστή
αντιγραφή του χειρογράφου του, που παρέδωσε στον συνεργάτη μας Παύλο Χατζηπαύλου,
με μοναδικές «παραμβάσεις» από πλευράς μας, την σωπητήρ διόρθωση των ορθογραφικών
λαθών και την μετατροπή του σε μονοτονικό.

Ζήζης, Ικαριώτης, Σάββας Λουιζίδης, που ήταν και ανταποκριτής στην εφημερίδα «Έθνος» και είχε το γραφείο του στην οδό Ομήρου, αριθμός 9. Οι άλλοι ήταν ο μητροπολίτης Σπυρίδων, ο Παύλος, ο τότε βασιλιάς και ένας στρατιωτικός, ο συνταγματάρχης Αλεξόπουλος. Και απ' ό,τι κατάλαβα την όλη υπόθεση είχε αναλάβει και ξεκίνησε ο Γεώργιος Ζήζης. Αυτός, λοιπόν, ο Γεώργιος Ζήζης, μου είπε τι ακριβώς με ήθελαν. Μου είπε ότι θα έπρεπε να βρω ένα καΐκι, να το ναυλώσω από μόνος μου και σε καμιά περίπτωση να μην αναφέρω κανένα όνομα από αυτά που ανέφερα, εκτός και αν σκόνταφτα κάπου και δεν μπορούσα να προχωρήσω.

Και έτσι αποφασίστηκε να πάρουμε μια άδεια εξαγωγής για τσουκάλια. Εγώ είχα πολλούς γνωστούς που είχαν καΐκια και πήγα στον Πειραιά και βρήκα έναν γνωστό που είχε ένα μικρό καΐκι, κατάλληλο γι' αυτήν την δουλειά. Το καΐκι λεγόταν «Αγία Ειρήνη». Ο πλοιοκτήτης και καπετάνιος λεγόταν Γεώργιος Πλάκας. Είχε και ένα ναύτη που λεγόταν Ηλίας Κόχυλας. Και ο Πλάκας και ο Κόχυλας ήταν Ικαριώτες. Δεν ξέρω από πότε είχαν σκεφτεί για να γίνουν αυτές οι αποστολές. Αλλά, όπως ξέρουμε, οι Έλληνες είναι πάντοτε σπέρτα στις δουλειές τους. Εμένα ήρθαν και με βρήκαν στις αρχές Νοεμβρίου του 1954. Μεσολάβησε σχεδόν ενάμισης μήνας για να βγει η άδεια εξαγωγής του εμπορεύματος.

Τέλος, αφού πήρα την άδεια από το υπουργείο και το Εμπορικό Επιμελητήριο, ειδοποίησα τον Γ. Ζήζη ότι ήμουν έτοιμος να εξάγω το εμπόρευμα, τσουκάλια φυσικά. Περίμενα ακόμα μερικές μέρες και κατόπιν μου είπαν να πάρω το καΐκι και να πάω στη Σίφνο να φορτώσω το φορτίο. Έδρα του καϊκιού ήταν η Σύρος και ειδοποίησα τον καπετάν Πλάκα, που περίμενε στον Πειραιά. Πήραμε το πλοίο της γραμμής και πήγαμε στη Σύρο. Μετά πήραμε το καΐκι και πήγαμε στη Σίφνο.

Εκεί μας περίμενε ο τελώνης της Σίφνου και, μόλις εγώ παρουσιάστηκα και είπα ποιος ήμουν, μου είπε ότι το φορτίο ήταν έτοιμο. Φτάσαμε στη Σίφνο ένα βράδυ του Δεκέμβρη του 1954. Την επομένη ήρθε ο τελώνης και είπε να ρίξουμε το καΐκι δίπλα στο μόλο για να φορτώσει αυτός με τους εργάτες τα τσουκάλια. Εμείς δεν ήταν ανάγκη να βοηθήσουμε γιατί οι άνθρωποι που θα φόρτωναν τα τσουκάλια ήταν εκεί γι' αυτή τη δουλειά.

Εγώ πήρα τον καπετάνιο και πήγαμε στο καφενείο για καφέ. Σε λίγο ήρθε ο τελώνης και μου είπε ότι κόντευε να τελειώσει το φόρτωμα. Μετά από λίγες ώρες το καΐκι με τα τσουκάλια ήταν έτοιμο για αναχώρηση.

Φύγαμε την ίδια μέρα και φτάσαμε στην Πάφο μετά από τρεις, περίπου, μέρες. Μόλις φτάσαμε εκεί, ήρθε ένας Τούρκος τελώνης και ζή-

τησε τα χαρτιά του πλοίου και του φορτίου. Του δώσαμε τα χαρτιά και εγώ του είπα ότι το φορτίο ήταν δικό μου και ότι θα πήγαινα στην πρωτεύουσα να βρω έμπορο για να αγοράσει το φορτίο. Θυμάμαι ότι βρήκα ταξί και το ίδιο βράδυ πήγα στη Λευκωσία.

Το σπίτι του Γρίβα ήταν σε μια πάροδο της οδού Λήδρας. Πήγα στη Λευκωσία νύχτα και, χωρίς να ρωτήσω κανέναν, πήγα κατευθείαν στο σπίτι όπου έμενε ο Γρίβας. Όταν χτύπησα την πόρτα βγήκε μια ηλικιωμένη γυναίκα και με ρώτησε τι ήθελα. Της είπα ποιος ήμουν και ότι έπρεπε επειγόντως να δω τον κύριο Γρίβα και εκείνη μου είπε να περιμένω.

Σε λίγο ήρθε κάποιος κύριος και μου έκανε πολλές ερωτήσεις. Κατόπιν μου είπε ότι ήταν γιατρός, αδελφός του κυρίου Γρίβα και η κυρία ήταν η μητέρα τους. Εγώ τότε του είπα τι ακριβώς συνέβαινε και ότι έπρεπε οπωσδήποτε να δω τον κύριο Γρίβα. Εκείνος μου είπε να περιμένω. Σε λίγο παρουσιάστηκε ο κύριος Γρίβας και με λίγα λόγια του είπα ποιος ήμουν και τι ήθελα. Με κράτησαν στο σπίτι αρκετές ώρες. Ο γιατρός έφυγε και επέστρεψε με ένα ταξί και αμέσως φύγαμε για την Πάφο.

Όταν φτάσαμε στην Πάφο ήταν ακόμα νύχτα. Αυτός που είχε το αυτοκίνητο πήγε και βρήκε τους ανθρώπους που θα ξεφορτώναν το καϊκι. Κάτω στο λιμάνι ήταν σχεδόν μέρα όταν ήρθε η ώρα να ξεφορτώσουν το καϊκι. Ο σοφέρ πήγε και έφερε δύο φορτηγά και άρχισε το ξεφόρτωμα του καϊκιού. Στην εκφόρτωση παρίστατο και ο Τούρκος τελώνης.

Από το μεγάλο πλήθος των τσουκαλιών - κάπου 30 - κάποια ήταν σημαδεμένα με ένα «ν» από τον τελώνη στη Σίφνο. Αυτά τα φορτώσαμε στο αυτοκίνητο. Μόλις φορτώθηκαν τα τσουκάλια φύγαμε αμέσως. Σταματήσαμε ύστερα από αρκετά χιλιόμετρα και ένας από τους συνοδούς έμεινε εκεί. Με τα υπόλοιπα τσουκάλια και με συνοδό τον σοφέρ φτάσαμε στη Λευκωσία και αυτός πήγε και βρήκε κάποιον έμπορο για να αγοράσει τα τσουκάλια. Και πράγματι εκείνος τα πήρε. Και, όπως έμαθα αργότερα, όταν ήμουν στη φυλακή στην Πάφο, πήγαν εκεί οι Εγγλέζοι και του τα έσπασαν, γιατί νόμιζαν ότι επρόκειτο για εκρηκτικά.

Αφού τελειώσαμε με τα τσουκάλια, με ειδοποίησαν ότι έπρεπε να συναντήσω κάποιον Παπασταύρο, που λειτουργούσε στη Μητρόπολη στη Λευκωσία. Πήγα και τον βρήκα και μου είπε ότι είχαν ετοιμάσει ένα αυτοκίνητο και ότι θα πηγαίναμε μαζί να σημειώσουμε ορισμένα μέρη δυτικά της Κερύνειας, για να μπορέσουν και άλλα πλεούμενα από την Ελλάδα να ξεφορτώσουν φορτία απαραίτητα για τον αγώνα. Με τη δουλειά αυτή ασχολήθηκα δύο μέρες. Την επομένη ήμουν έτοιμος να επιστρέψω

στην Πάφο και να φύγω με το καΐκι για την Ελλάδα. Ας σημειωθεί ότι ύστερα από όλα αυτά ο Παπασταύρος έκανε μια τελετή στη Μητρόπολη προς τιμή μου και εγώ του έκανα παρατήρηση, γιατί ποτέ κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος.

Την παραμονή της πρωτοχρονιάς του 1955 πήγα καλεσμένος στο σπίτι ενός αστυνομικού που ήταν δεσμοφύλακας σε κάτι φυλακές στη Λευκωσία. Με τον αστυνομικό αυτόν είχαμε γνωριστεί στη κατοχή, το 1944 ή το 1945. Πήγα στο σπίτι του, που ήταν λίγο έξω από την πόλη. Στο σπίτι του φιλοξενούσε κάτι πρόσφυγες από την Ελλάδα, που ήταν συγγενείς μου.

Στις 2 Ιανουαρίου του 1955 έφυγα από την Λευκωσία για την Πάφο, έτοιμος να αναχωρήσω για την Ελλάδα. Στην Πάφο εμφανίστηκε ένα αστυνομικό αυτοκίνητο με τέσσερεις στρατονόμους και μας πήραν πάνω στο ΚΤΗΜΑ, όπου μας έλκισαν σε κάτι κελιά, τον καθένα χωριστά. Την άλλη μέρα μας πήγαν σε ένα γραφείο, όπου με περίμεναν τρεις πολίτες και τρεις αστυνομικοί. Αρχισαν τις ανακρίσεις, πού πήγαμε τα όπλα και σε ποιον τα παραδώσαμε, ποιος ήταν ο αρχηγός στην Ελλάδα και τα διάφορα γνωστά που γίνονται στις ανακρίσεις. Η απάντηση πάντοτε ήταν η ίδια: είχα φέρει τα τσουκάλια για δουλειά.

Σε δυο μέρες — δε θυμάμαι ακριβώς — ήρθε ο Εγγλέζος διοικητής της Κύπρου, ένας διερμηνέας, δύο Τούρκοι αστυνομικοί και ένας Κύπριος αξιωματικός, που απ' ό,τι κατάλαβα ήταν φιλέλληνας. Από τις ερωτήσεις που μου έκανε ο Εγγλέζος κατάλαβα ότι γνώριζε πολλά απ' όσα συνέβαιναν στην Αθήνα. Μου έκανε ερωτήσεις για τα ονόματα που έχω αναφέρει και μου παρουσίασε ακόμα και διευθύνσεις. Πιο πολύ με ρωτούσε για τον Σάββα Λουιζίδη, μέχρι και το νούμερο του γραφείου του στην οδό Ομήρου ήξερε. Τέλος μου είπε ότι οι άλλοι είχαν μαρτυρήσει τα πάντα και ότι καλά θα έκανα κι εγώ να τους έλεγα τα πάντα για να ελάφρυνα τη θέση μου. Εγώ τους απάντησα ότι άδικα έχαναν τον καιρό τους, αφού δεν ήξερα τίποτα για όλα αυτά. Μετά μας μάζεψαν όλους για να τους πάμε εκεί που παραδώσαμε τα όπλα και τα υλικά. Από εκεί μας πήραν και μας πήγαν πάλι στο κρατητήριο.

Θα ήταν μία η ώρα, όταν άκουσα μεγάλη οχλοβοή. Ρώτησα έναν αστυνομικό τι συνέβαινε και μου είπε ότι έκαναν συλλαλητήριο για εμάς, για να μας αφήναν ελεύθερους οι Εγγλέζοι. Το πρωί της επομένης ήρθε ένα στρατιωτικό αυτοκίνητο και με μετέφερε. Τραβήξαμε ανατολικά. Θα είχαν περάσει είκοσι λεπτά, όταν σταμάτησε. Εκεί ένας αστυνομικός μου είπε να τους πω ό,τι ήξερα, γιατί οι ώρες μου ήταν λίγες. Εγώ του απάντησα ότι με τον πόλεμο, την κατοχή και κατόπιν με τον εμφύλιο

εσείς οι Άγγλοι σκοτώσατε ενάμισι εκατομμύριο Έλληνες και, αν είναι να σκοτώσετε ακόμα έναν και τι έγινε; Τότε συζήτησαν κάτι μεταξύ τους και με ξαναέβαλαν στο αυτοκίνητο και επιστρέψαμε στο κρατητήριο.

Δεν πέρασε πολλή ώρα και ήρθαν και με έβγαλαν έξω και με ρώτησαν αν μπορούσαμε να φύγουμε σήμερα. Εκεί έξω είδα και τους άλλους δύο. Μόλις με είδαν ήρθαν κοντά και μου είπαν ότι τους είχαν πει ότι με είχαν εκτελέσει. Εγώ τους απάντησα ότι, όπως έβλεπαν, δεν με είχαν εκτελέσει, αλλά μιας και μας έλεγαν να φύγουμε σήμερα, έπρεπε να πάρουμε τα απαραίτητα και να φύγουμε γρήγορα. Έτσι και έγινε. Την ίδια μέρα, 7 Ιανουαρίου του 1955, φύγαμε για Ελλάδα.

Υ.Γ. Όταν φτάσαμε στην Ελλάδα ήρθε ο Ζήζης και μου είπε ότι μας είχε προδώσει κάποιος Κρητικός μηχανικός, που ήταν κι αυτός ανακατεμένος στην υπόθεση. Μετά ήρθε ο Αλεξόπουλος και μου είπε να μην πω σε κανέναν τίποτα. Εγώ είχα οικογένεια, άρρωστο αδερφό στο κρεβάτι, μωρό παιδί πέντε μηνών και είπα σε όλους να φύγουν και να μην με ξαναενοχλήσουν. Ευτυχώς η προδοσία έγινε ύστερα από πολλές μέρες, αλλιώς θα είχα και εγώ την τύχη του πληρώματος του «Άγιος Γεώργιος».